

Łoniewski, Janusz

Ksiądz dr hab. Władysław Hładowski

Studia Teologiczne 8, 8-13

1990

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Został odznaczony godnością Kanonika Honorowego Kapituły (w 1960 roku), Kanonika Gremialnego (w 1965 r.), Prałata—Scholastyka Kapituły (w 1975 r.), Kapelana Jego Świątobliwości (w 1988 r.).

Niespodziewany atak serca — akurat w czasie jednego ze zwykłych wyjazdów do Warszawy — następujące osłabienie sił spowodowało konieczne odsunięcie się Ks. Jubilata od dotychczasowych obowiązków. Uczeń ks. rektora przejął wykłady teologii dogmatycznej i ekumenicznej. Ks. rektor zatrzymał dla siebie tylko teologię fundamentalną.

Dorobek naukowy, sprawdzający się w realizowaniu powołania kapłańskiego Ks. Jubilata, ponad trzydzieści roczników doprowadzonych do kapłaństwa, cały szereg innych prac dla Bożej Sprawy na terenie diecezji ubogaćcy Kościół Boży, diecezję.

Osoba i wielostronna działalność Ks. Prał. dr hab. Władysława Hładowskiego tak bardzo zrosła się z życiem naszego seminarium i całej diecezji, że stał się on człowiekiem — instytucją, inspirującym wszystkie niemal działania i przedsięwzięcia duszpasterskie w diecezji.

Niech to będzie jego legitymacją kapłańską i podstawą do radości w Panu z doskonałego dobra.

KS. JANUSZ ŁONIEWSKI

KSIĄDZ DR HAB. WADYSŁAW HŁADOWSKI

I. ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ

Dnia 9 V 1988 r. ksiądz prałat Władysław Hładowski — rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Drohiczynie n/Bugiem obchodził swój złoty jubileusz kapłaństwa. Miejscem uroczystości był Drohiczyn, dziś małe miasteczko w województwie białostockim i stolica diecezji nazywanej w Drohiczynie n/B., utworzonej dla ziem, które zostały po II wojnie w granicach Polski z przedwojennej diecezji pińskiej. Uroczystości odbywały się w prokatedrze pod wezwaniem Trójcy Przenajświętszej i gmachu seminarium. Mszę św. w koncelebrze Dostojny Jubilat sprawował razem z kolegami kursowymi: ks. Kazimierzem Koreckim i z ks. prałatem Aleksandrem Zienkiewiczem. Kazanie okolicznościowe wygłosił J.E. Ks. Biskup Ordynariusz Władysław Jędruszek. Uczestnikami tej Eucharystii było wielu dostojnych gości duchownych i świeckich, a wśród nich J.E. Ks. Bp Władysław Miziołek z Warszawy i ks. Ludwig Hoffman — dyrektor z zaprzyjaźnionego Collegium Leoninum w Paderborn z RFN.

Uroczystości jubileuszowe były wielkim „Te Deum” za 50 lat kapłaństwa i 75 lat życia w służbie Kościołowi i ludziom, w którym znaczące miejsce zajmuje praca naukowa jako teologa.

Ksiądz Władysław Hładowski urodził się 2 V 1913 r. w Kuszelewie, niewielkim majątku koło Nowogródka w ówczesnej diecezji mińskiej z rodziców Antoniego i Heleny z d. Skrodzka. Ojciec, nie mając własnych posiadłości, był dzierżawcą Kuszelewa, należącego wtedy do hr. Umiastkowskiej. Majątek ten po pierwszej wojnie światowej został rozparcelowany i ojciec ks. Władysława jako osadnik cywilny otrzymał odpłatnie 18 ha. Odtąd praca na tym gospodarstwie stała się źródłem utrzymania dla całej rodziny. Nastąpiły bardzo trudne warunki życia, zwłaszcza, że rodzina była

bardzo liczna. Spośród jedenaściorga dzieci pozostało w tym czasie przy życiu sześcioro. Najstarsza siostra była zamężna, a młodsza i czterech chłopców w wieku szkolnym. Ks. Władysław swoją naukę rozpoczął w Kuszelewie i tu ukończył cztery klasy szkoły powszechnej. W 1925 r. wstąpił do klasy V w Nowogródku. Tu dopiero mógł też regularnie uczęszczać na lekcje religii i uczyć się katechizmu. W Kuszelewie katechizacji nie było zupełnie, gdyż ksiądz nie przyjeżdżał ze względu na małą ilość dzieci katolickich.

W Nowogródku jako uczeń piątej klasy w wieku dwunastu lat przyjął pierwszą Komunię św. Katechetą, który go przygotowywał, był. ks. Wacław Onoszko. Uroczystość była bardzo skromna, bez żadnych ceremonii zewnętrznych.

Po ukończeniu szóstej klasy szkoły powszechnej w 1927 r., mając czternaście lat, wstępuje do Małego Seminarium Duchownego w Nowogródku. Tu w Nowogródku w 1928 r. w kościele parafialnym św. Michała zostaje bierzmowany przez Sługę Bożego biskupa Zygmunta Łozińskiego. Wkrótce potem, jeszcze tego samego roku, latem Małe Seminarium zostaje przeniesione do Drohiczyna n/Bugiem i odtąd całe dalsze życie, księdza Hładowskiego poza małymi tylko wyjątkami, będzie związane z tym miastem. Małe Seminarium w Drohiczynie zostaje przemianowane na Gimnazjum Biskupie i ksiądz Hładowski w 1932 r. zostaje jego absolwentem.

Wybór Małego Seminarium jako szkoły średniej nie był przypadkowy, oznaczał bowiem wejście na drogę realizacji powołania kapłańskiego, o którym myślał od wczesnych lat chłopięcych. Dlatego zaraz po otrzymaniu świadectwa dojrzałości zgłasza się do Wyższego Seminarium Duchownego w Pińsku i po wakacjach w 1932 r. rozpoczyna studia. Przyjmuje go do seminarium ks. rektor kan. Jan Wasilewski. Po nim na krótko zostaje rektorem ks. biskup ordynariusz udawał się do Rzymu na kanonizację bł. Andrzeja Boboli, która odbywała się w uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego.

Święcenia kapłańskie ks. Władysław Hładowski otrzymał w Pińsku 3 IV 1938 r. w Niedzielę Męki Pańskiej z rąk J.E. ks. bpa Kazimierza Bukraby razem z sześcioma kolegami. Tradycyjnym dniem udzielania święceń w katedrze pińskiej była Wielka Sobota. Tym razem odstąpiono od tego terminu, gdyż ks. biskup ordynariusz udawał się do Rzymu na kanonizację bł. Andrzeja Boboli, która odbywała się w uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego.

Mszę św. prymicyjną ks. Władysław odprawił w drugi dzień świąt Wielkanocy 18 IV 1938 r. w kościele parafialnym w Nowogródku. Kazanie podczas tej mszy św. głosił profesor Pisma św. z seminarium ks. Emil Weber. Z kolegów seminaryjnych był obecny subdiakon Grzegorz Kołosowski, dziś proboszcz w Nieświeżu. Po mszy św. prymicyjnej był obiad na plebanii, a potem przyjęcie w domu rodzinnym w Kuszelewie, w którym wzięła udział zasadniczo tylko rodzina i subdiakon Kołosowski. Pobyt w Kuszelewie i Nowogródku trwał bardzo krótko, ponieważ z Kurii Biskupiej przyszło polecenie wyjazdu do Drohiczyna, aby zastąpić chorego ks. inspektora Stanisława Sperańskiego. W trzy dni po prymicyjach ks. Hładowski jest już w Gimnazjum Biskupim w Drohiczynie i pracuje jako wychowawca, gdzie jeszcze tak niedawno sam był wychowankiem. To co miało być tylko zastępstwem, okazało się później normalną pracą. Od wakacji zostaje drugim prefektem obok ks. Jana Jarockiego. I tak było do 1 IX 1939 roku.

Czas wojny i okupacji — to praca duszpasterska w Dziadkowicach i Hajnówce. W parafii Dziadkowice ks. Władysław Hładowski pracuje

jako wikariusz, a w Hajnówce od kwietnia 1942 r. do września 1946 jako wikariusz i prefekt. Z Hajnówki udaje się na studia do Warszawy, gdzie studiuje na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego do 1950 roku. W 1948 r. zdobywa magisterium z teologii dogmatycznej, pisząc pracę pod kierunkiem ks. prof. Antoniego Pawłowskiego, i od tego czasu rozpoczyna pracę nad doktoratem z apologetyki u ks. prof. Wincentego Kwiatkowskiego. Od 1950 r. praca nad doktoratem biegnie równoległe z pracą duszpasterską w Bielsku Podlaskim, dokąd został skierowany przez ks. infułata Michała Krzywickiego, który od 1 VII 1950 r. sprawował rządy w diecezji jako Administrator Apostolski. W Bielsku Podlaskim jest wikariuszem i pracuje razem z ks. proboszczem Bronisławem Kielbasą, ks. wikariuszem Tadeuszem Tararujem oraz prefektem kościoła rektorskiego ks. Wacławem Łosowskim.

Bielsk Podlaski był wówczas miastem powiatowym i parafią dekanalną, pracy więc czysto kapłańskiej było niemało, ale ks. Hładowski potrafił godzić ją z pracą naukową. Owocem tego wzmożonego wysiłku było uzyskanie doktoratu już w 1951 r. Stopień doktora przyznano na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy: *Początki chrześcijaństwa według egzystencjalnej interpretacji R. Bultmana*. Krytyczna ocena tej teorii stała się początkiem dalszych studiów nad weryfikacją wiarogodności chrześcijańskiego objawienia. Tej tematyce pozostaje wierny w ciągu całej swej działalności naukowej. Początki jej idą równoległe z pracą duszpasterską. Z wikariatu w Bielsku, we wrześniu 1953 r. ks. Hładowski zostaje przeniesiony do Strabli na stanowisko proboszcza. Na tym stanowisku daje się poznać jako bardzo dobry duszpasterz i administrator. Przeprowadza remont kościoła, zakłada instalację elektryczną i przeprowadza malowanie. Kościół w Strabli otrzymuje nową polichromię.

10 IX 1957 r. Administrator Apostolski Diecezji w Drohiczynie n/B ks. infułat Michał Krzywicki powołuje ks. Władysława Hładowskiego na rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Drohiczynie n/B i 1 października rozpoczyna się pod jego kierownictwem pierwszy rok działalności tej uczelni, której zadaniem jest kształcenie księży dla potrzeb diecezji pińskiej. Seminarium Duchowne w Drohiczynie jest kontynuacją seminarium pińskiego, a ks. rektor Władysław Hładowski, jako jego absolwent, staje się żywym ogniwem tej pińskiej tradycji, przenosząc tego ducha, który tchnął w diecezję i seminarium jej pierwszy Pasterz, Sługa Boży Biskup Zygmunt Łoziński.

Ks. Rektor, wolny już zupełnie od zajęć duszpasterskich, oddaje się całkowicie pracy w seminarium. Jest profesorem dogmatyki, religioznawstwa, metodologii, zagadnień ekumenicznych, a w braku księdza prokuratora, nierzadko pełni i obowiązki prokuratora. Bardzo wiele trudu i starań włożył w to, aby seminarium miało jak najlepsze warunki egzystencji. Pod jego kierunkiem na przestrzeni trzydziestu jeden lat podejmowano liczne prace remontowe i modernizacyjne. Nie sposób wliczyć wszystkich dokonań, ale trzeba wymienić przynajmniej te najważniejsze. Mianowicie: założenie centralnego ogrzewania, wymiana stropów drewnianych na żelbetonowe, pokrycie dachu blachą miedzianą, urządzenie i wyposażenie kaplicy seminaryjnej, wybudowanie garaży i budynku dla księży i służby, wybudowanie łącznika, w którym znalazły pomieszczenie kuchnia i refektarze dla księży, kleryków i sióstr oraz gruntowny remont skrzydła i adaptowanie go do zamieszkania dla księży profesorów. Oprócz tych wielkich prac, odbywały się na bieżąco remonty

i konserwacje, które także wymagały nie mniejszej zapobiegliwości i troski Ks. Rektora.

Ks. Hładowski, będąc rektorem, nie zrywa kontaktu ze środowiskiem naukowym warszawskim, z Akademią Teologii Katolickiej i w ten sposób pogłębia wiedzę i jednocześnie wzbogaca ją swoimi przemyśleniami. Są one tak doniosłe, że stawiają ks. Hładowskiego w rzędzie najwybitniejszych przedstawicieli warszawskiej szkoły apologetycznej, której twórcą był ks. prof. Wincenty Kwiatkowski.

W latach 1973-1984 jest czynnym uczestnikiem międzynarodowych spotkań uczonych teologów w Berlinie. Dwa razy w roku zbierali się tu w domu biskupa katolickiego profesorowie dogmatyki, apologetyki i prawa z NRD, RFN i z Polski, aby dyskutować o ważnych problemach teologicznych. Ks. Rektor dwa razy był głównym referentem na tych zebra- niach.

Jako ceniony specjalista z zakresu tematyki apologetycznej od 1966 do 1978 r. prowadził seminarium i wykłady zlecone w ATK. Praca ta zaowocowała uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego w 1970 r. na podstawie rozprawy: *Sprawdzalność empiryczna w apologetyce*. Głównie ta problematyka znajduje wyraz w licznych artykułach zamieszczanych, między innymi w takich periodykach jak: *Studia Theologica Varsoviensia*, *Collectanea Theologica*, *Studia Teologiczne*, *Studia Teologiczno-Kanoniczne*. Ks. Hładowski jest także autorem kilku haseł w *Encyklopedii Katolickiej* KUL, recenzentem w przewodzie habilitacyjnym i przewodach doktorskich oraz promotorem wielu prac magisterskich, przedstawionych przez naszych kleryków na Wydziale Teologii KUL.

Ks. Władysław Hładowski jako rektor należał do inicjatorów i jest do dziś aktywnym uczestnikiem spotkań księży profesorów ośrodków seminaryjnych Białegostoku i Drohiczyzna a potem Łomży i Siedlec. Spotkania te stały się formą dokształcania i prezentacją dorobku naukowego tych środowisk. Ks. Hładowski nie raz miał sposobność wygłaszania prelekcji na tych spotkaniach. Z wielką radością to środowisko przyjęło ukazanie się w 1980 r. książki, którą można uznać za dzieło życia ks. Rektora: *Zarys apologetyki. Analiza chrześcijańskiej refleksji nad wiarogodnością objawienia*. Pozycja ta postawiła ks. Hładowskiego w rzędzie najwybitniejszych specjalistów tej problematyki.

Wraz z pracą w Seminarium i w ATK, ks. Rektor pełni funkcję referenta diecezjalnego do spraw ekumenizmu, a od 1967 r. jest członkiem Komisji Episkopatu do Spraw Ekumenizmu i bardzo czynnie uczestniczy w pracach tej komisji.

Dopiero choroba, zawał serca, który miał miejsce w marcu 1987 r., uniemożliwia czynną pracę na tych wszystkich polach dotychczasowej działalności. Choroba zbiegła się w czasie, gdy zbliżał się siedemdziesiąty piąty rok życia. Ks. Władysław Hładowski, mając wiek emerytalny, dnia 20 III 1988 r. składa na ręce J.E. Ks. Biskupa Władysława Jędruszuka — Ordynariusza Diecezji rezygnację z pełnionych obowiązków rektora i referenta diecezjalnego. Uwolniony od nich, pozostaje nadal profesorem apologetyki w seminarium.

II. BIBLIOGRAFIA

1. Początki chrześcijaństwa według egzystencjalnej interpretacji R. Bultmana. Studium historyczno-krytyczne, Poznań 1954.

2. Apologetyka jako nauka normatywna w świetle fenomenologii wiary chrześcijańskiej. *Collectanea Theologica*, 25 (1954) z. 2 s. 61-84.
3. Metoda ogładowa w apologetyce, *Collectanea Theologica*, 30 (1959) z. 4 s. 20-42.
4. Metoda syntetycznego ogładowania w apologetyce, *Roczniki teologiczno-kanoniczne*, 7 (1960) z. 1 s. 107-112.
5. Struktura apologetyki, *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne*, 11 (1964) z. 2 s. 33-53.
6. Rec.: W Trilling, Fragen zur Geschichtlichkeit Jesu, Leipzig 1969^a, *Collectanea Theologica*, 39 (1969) z. 2 s. 174-176.
7. Empiryczna sprawdzalność w apologetyce (maszynopis), Warszawa 1970.
8. Zagadnienie empirycznego sprawdzania w apologetyce, *Studia Theologica Varsaviensia*, 10 (1971) nr 2 s. 69-75.
9. Das Problem der Verifizierung des christlichen Zeugnisses, Magdeburg—Berlin—Lublin 1973.
10. Historyczny rozwój problemu empirycznej sprawdzalności w apologetyce, *Studia Theologica Varsaviensia*, 11 (1973) nr 1 s. 17-55.
11. Sprawdzanie świadectwa chrześcijańskiego w apologetyce, *Studia Theologica Varsaviensia*, 11 (1973) nr 2 s. 17-55.
12. Apologetyka. II Przedmiot. W: *Encyklopedia katolicka*, t. 1. Lublin 1973 kol. 780-783.
13. Rozumne posłuszeństwo wiary, *Tygodnik Powszechny*, 27 (1973) s. 3.
14. Na drodze do jedności w wierze, *Homo Dei*, 42 (1973) s. 109-111.
15. Weryfikacja historyczna religii katolickiej, *Wiadomości kościelne Archidiecezji w Białymstoku*, 1 (1975) nr 2-3 s. 94-148.
16. Methodologische Situation in der Erforschung der Glaubwürdigkeit des Christentums, *Collectanea Theologica*, 45 (1975) s. 35-52.
17. Bultman R. W: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, Lublin 1976 kol. 1196-1200.
18. Paranormale Heilung als fundamentaltheologisches Problem, *Theologie und Glaube*, 67 (1977) 4 s. 432-437.
19. Rec.: Paciorkowski R., Uzdrawienia paranormalne we współczesnym chrześcijaństwie, *Studia Theologica Varsaviensia*, 16 (1978) nr 1 s. 230-235.
20. Demitologizacja. W: *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1979 kol. 1146-1148.
21. Charakter przekazów wielkanocnych jako problem w badaniach nad wiarogodnością objawienia, *Studia Theologica Varsaviensia*, 17 (1979) nr 1 s. 15-25.
22. Wiara i historyczne poznanie, *Studia Theologica Varsaviensia*, 18 (1989) nr 2 s. 103-112.
23. Zarys apologetyki. Warszawa 1980.
24. Glaube und geschichtliche Vernunft, *Collectanea Theologica*, 51 (1981) s. 151-159.
25. Organizacja współczesnej teologii fundamentalnej, *Studia Theologica Varsaviensia*, 19 (1981) nr 1 s. 35-42.
26. Stan badań nad wiarogodnością objawienia, *Studia Teologiczne*, 1 (1983) s. 5-15.
27. Wprowadzenie do Instrukcji Episkopatu Polski w sprawie duszpasterstwa małżeństw mieszanych, *Biuletyn Ekumeniczny*, 12 (1983)

3 s. 55-60.

28. Poznanie teologiczne, *Roczniki teologiczno-kanoniczne*, 32 (1985) nr 2 s. 103-115.

28. Zum Wandel des Erkenntnismodells in der Theologie des Gegenwart. *Theologie und Glaube*, 76 (1987) nr 3 s. 336-346.

30. Eucharystia w dialogu ekumenicznym, *Biuletyn Ekumeniczny*, 16 (1987) nr 2 s. 65-83.

WŁADYSŁAW HŁADOWSKI — VITA ET ACTIVITAS

Summari um

Władysław Hładowski in Kuszelewo prope Nowogródek die 2 maii 1913 anno natus est. Studiorum curriculo in Seminario Maiore Pinskensi absoluto die 3 aprilis 1938 anno sacerdotio initiatus est. Usque ad diem 1 septembris 1939 anno munus praefectus in gymnasio episcopali exercuit. Tempore belli et occupationis in Działkowice et Hajnówka curae animarum se incubuit. Anno 1946 in Uniwersitate Warszaviensi studia theologiae inchoavit. Anno 1951 lauream doctoralem adeptus est. Ab anno 1957 usque ad annum 1988 munus rectoris in Maiore Seminario in Drohiczyn exercerat. Anno 1970 dissertatione **Empirica verificatio in apologetica** gradus doctoris docentis consecutus est. In Seminario munus magistri apologeticae, dogmaticae, religiologiae, methodologiae, problematum oecumenicorum functus est. Ab anno 1966 asque ad 1978 in Academia Theologiae Catholicae (A.T.K.) Varsoviae praelectiones habuit et seminarium exercerat. Anno 1980 librum **Delineatio apologeticae, Analisis reflexionis christianae quoad credibilitatem Revelationis** edidit. Ab 1967 anno usque ad 1988 annum munere membri Commissionis Episcopatus ad Unitatem Christianorum Promovendam functus est. Peritus in apologetica multos articulos scripsit, dissertationes doctas recensebat, multa magisteria in Universitate Catholica Liblinensi (K.U.L.) promovebat.

KS. MARIAN RUSECKI

OD APOLOGETYKI DO TEOLOGII FUNDAMENTALNEJ (Rozwój myśli ks. Władysława Hładowskiego w badaniach nad wiarygodnością objawienia chrześcijańskiego)

Nie chciałbym w tym miejscu pisać laurki Dostojnemu Jubilatowi, choć jest po temu okazja z racji 75-lecia urodzin i ponad czterdziestolecia pracy naukowej. Sądzę, że naukowcowi poszukującemu rzetelnie prawdy o podstawach swej chrześcijańskiej wiary nie sprawiłoby to zbytnej radości. Większą satysfakcję stwarza badaczowi to, jeśli jego myśl i dorobek nie pozostają obojętne, nie leżą w ciszy milczenia regałów bibliotecznych, ale intrygują, stawiają pytania, prowokują do dyskusji, ich weryfikacji, podjęcia na nowo.

Drugą wstępną uwagę odnosi się do tego, że zamiarem piszącego nie jest prezentacja całej twórczości ks. dra hab. Wł. Hładowskiego, ani też jej ocena w świetle polskiej czy zachodniej myśli apologetycznej czy teologiczno-fundamentalnej, gdyż dokładne jej zanalizowanie oraz ocena wymagałoby odrębnego studium monograficznego — być może uczyni się to w przyszłości — jakkolwiek pewne elementy tego znajdują się i w